

dr Tomasz Rachwał (Akademia Pedagogiczna w Krakowie)

– Kierownik Zespołu

dr Joanna Kudelko (Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie)

dr Mariola Tracz (Akademia Pedagogiczna w Krakowie)

dr Krzysztof Wach (Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie)

mgr Wioletta Kilar (Akademia Pedagogiczna w Krakowie)

Patronat:

Komisja

Nadzoru

Finansowego

Projekt podstawy programowej *podstaw przedsiębiorczości* w zakresie rozszerzonym dla liceum ogólnokształcącego, liceum profilowanego i technikum

Uzasadnienie konieczności wprowadzenia projektu

Procesy transformacji systemu gospodarowania dokonujące się w Polsce w warunkach nasilających się procesów globalizacji gospodarki światowej i integracji gospodarki europejskiej, wymagają coraz precyzyjniejszego poznania złożonych reguł funkcjonowania i rozwoju poszczególnych podmiotów gospodarki narodowej, w tym przedsiębiorstw i instytucji, a także całej gospodarki. Konieczne są więc działania na rzecz edukacji społeczeństwa w tym zakresie, aby nie tylko poznać złożoność tych reguł, ale także wiedzieć, jak w ich ramach działać i rozwijać się. Odnosi się to zwłaszcza do młodzieży szkolnej, która w życiu dorosłym znajdzie się w zupełnie nowych warunkach kształtowania się procesów gospodarczych w różnej skali przestrzennej: od gospodarki lokalnej po gospodarkę krajową i gospodarkę światową. Rola edukacji szkolnej w zakresie kształtowania postawy człowieka przedsiębiorczego i gotowego do podejmowania różnego rodzaju wyzwań w gospodarce rynkowej jest tym bardziej doniosła, że często edukacja i doświadczenie zawodowe pokolenia rodziców młodzieży może okazać się niewystarczające, z uwagi na odmienne warunki, w których część rodziców przez długi okres żyła i funkcjonowała na rynku pracy. Ważność edukacji w zakresie przedsiębiorczości wynika też z faktu konieczności podnoszenia konkurencyjności polskiego gospodarki w układzie międzynarodowym, co jest możliwe m.in. dzięki wykształceniu kompetentnych, innowacyjnych i przedsiębiorczych młodych ludzi.

Propozycja dotyczy podstawy programowej kształcenia ogólnego podstaw przedsiębiorczości w zakresie rozszerzonym dla liceum ogólnokształcącego, liceum profilowanego i technikum, która będzie podstawą wprowadzenia egzaminu maturalnego z tego przedmiotu. Dzięki temu poszerzony zostanie zestaw przedmiotów maturalnych do wyboru dla uczniów, co ma szczególne znaczenie dla uczniów liceów profilowanych

i techników, którzy mają ograniczoną – w stosunku do uczniów szkół ogólnokształcących – liczbę godzin z innych przedmiotów maturalnych, a nie mają możliwości uzyskania na świadectwie dojrzałości oceny z przedmiotu o charakterze ekonomicznym. Ponadto wprowadzenie tego przedmiotu na maturze umożliwiłoby zastosowanie oceny z tego przedmiotu jako kryterium przyjęcia na studia ekonomiczne, co zwiększyłoby szanse absolwentów oraz spowodowałoby zwiększenie roli edukacji o charakterze ekonomicznym w oczach społeczeństwa i wpłynęło na popularyzację postaw przedsiębiorczych w społeczeństwie (w Polsce jako jednym z niewielu krajów rozwiniętych gospodarczo jest to niemożliwe), skutkująca jej uwzględnieniem przez systemy rekrutacyjne na uczelniach ekonomicznych. Ponadto wzrosnie prestiż przedmiotu w strukturze nauczania szkoły powodujący podniesienie poziomu kształcenia oraz większą dbałość o przygotowanie merytoryczne i metodyczne nauczycieli - obecnie częstokroć traktujących ten przedmiot jako dodatkowy. Stanowisko Komisji Europejskiej podkreśla, że „programy kształcenia w szkołach średnich nie zapewniają wystarczającej motywacji nauczycielom i szkołom do rozwijania kształcenia przedsiębiorczości. Zatem rzeczą niezwykle istotną jest zapewnienie im wsparcia i zachęt”¹.

Dla właściwej realizacji przedmiotu w zakresie rozszerzonym nie jest konieczna zmiana ramowego planu nauczania. Niemniej jednak wydaje się celowe przeznaczenie co najmniej 1 godziny w cyklu kształcenia z puli godzin do dyspozycji dyrektora na realizację zajęć rozszerzonych z podstaw przedsiębiorczości.

Zasadniczym celem opracowanej koncepcji jest przygotowanie młodych ludzi do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i gospodarczym. Odbywać się to powinno poprzez rozwijanie u młodzieży postaw przedsiębiorczych oraz nabywanie umiejętności radzenia sobie z wszelkiego rodzaju wyzwaniami i problemami, jakie wiążą się z funkcjonowaniem w warunkach gospodarki rynkowej. Współczesny obywatel powinien posiadać podstawową wiedzę z zakresu ekonomii i przedsiębiorczości, aby móc bez obaw funkcjonować w rzeczywistości gospodarczej. Możliwość wyboru przedmiotu na poziomie rozszerzonym jest szczególnie istotne w przypadku uczniów, którzy wybór kierunku dalszego kształcenia wiążą z kierunkami ekonomicznymi.

Przy ograniczonych możliwościach czasowych w realizacji przedmiotu na poziomie podstawowym, znaczna jego część musi być ukierunkowana na kształcenie umiejętności praktycznych. Niemniej jednak zrozumienie funkcjonowania zasad gospodarki rynkowej oraz działalności poszczególnych jej podmiotów wymaga szerokiej podstawy teoretycznej. Dlatego też w rozszerzonej wersji przedmiotu proponuje się wzbogacić treści kształcenia o większą ilość zagadnień teoretycznych. Dzięki temu uczeń będzie miał szersze spojrzenie na funkcjonowanie gospodarki i jej podmiotów w układzie regionalnym, krajowym i międzynarodowym. Równocześnie dzięki realizacji przedmiotu na poziomie rozszerzonym pogłębi umiejętności praktyczne związane m.in. z funkcjonowaniem na europejskim rynku pracy, zakładaniem i prowadzeniem własnej działalności gospodarczej, dokonywaniem rozliczeń podatkowych i inwestowaniem kapitału.

Zaproponowany układ treści nauczania zorganizowany jest w ośmiu, logicznie powiązanych grupach tematycznych. Pierwsza z nich obejmuje treści związane z rozumieniem pojęcia przedsiębiorczości oraz umie-

¹ *Realizacja wspólnotowego programu lizbońskiego: Rozbudzanie ducha przedsiębiorczości poprzez edukację i kształcenie*, Komunikat Komisji dla Rady, parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, Bruksela, 13.02.2006, KOM(2006) 33.

jętnościami interpersonalnymi niezbędnymi w komunikowaniu się społecznym i pracy zespołowej. Kolejna grupa tematyczna związana jest z omówieniem mechanizmów funkcjonowania gospodarki rynkowej. Bardzo istotne wydaje się szerokie nakreślenie zasad funkcjonowania gospodarki, w której przyjdzie młodym ludziom żyć i pracować. Dlatego też w tej części znajdują się treści odnoszące się do zasad rządzących rynkiem oraz powiązań pomiędzy podmiotami występującymi w gospodarce rynkowej, tj. gospodarstwami domowymi, przedsiębiorstwami, różnego rodzaju instytucjami oraz państwem. Jako szczególnie ważne wprowadzone zostały także treści o budżetach publicznych i polityce budżetowej, systemie podatkowym obowiązującym w Polsce, a także systemie ubezpieczeń. Następną grupą tematyczną obejmuje charakterystykę systemu bankowego i rynku finansowego, która umożliwi młodzieży zapoznanie się z istotą polityki pieniężnej państwa a także jej konsekwencjami oraz różnymi formami powszechnie oferowanych usług bankowych i finansowych, w tym formami inwestowania kapitału. W kolejnej grupie treści proponuje się umieszczenie zagadnień związanych z aktywnością zawodową i rynkiem pracy. Obejmują one treści dotyczące funkcjonowania lokalnego, regionalnego, krajowego i europejskiego rynku pracy, sposobów aktywnego jej poszukiwania i przygotowania aplikacji. Kolejną grupą treści nauczania związana jest z funkcjonowaniem przedsiębiorstwa na rynku. Obejmuje ona formy organizacyjno-prawne, elementy finansów przedsiębiorstwa i jego zarządzania oraz marketingu. Ta grupa tematyczna warunkuje wprowadzenie problematyki dotyczącej prowadzenia własnej działalności gospodarczej, ważnej z punktu widzenia uczestnictwa w życiu gospodarczym. W dobie coraz większej otwartości gospodarki krajowej niezbędne jest uwzględnienie problematyki związanej z procesami globalizacji i integracji gospodarczej oraz współpracy międzynarodowej przedsiębiorstw, która obejmuje kolejną grupę tematyczną. W ostatniej grupie treści uwzględnione zostały ważne zagadnienia związane z koniecznością przestrzegania norm etycznych w życiu społecznym i gospodarczym.

W ocenie autorów przygotowany projekt podstawy zawiera spójne i kompleksowe ujęcie problematyki najistotniejszej w kształceniu przedsiębiorczości i możliwej do realizacji w ramach obowiązującego ramowego planu nauczania.

Koncepcja obejmuje 3 wersje propozycji rozszerzonej wersji podstawy programowej podstaw przedsiębiorczości w obowiązującym schemacie budowy podstawy programowej (obejmującym: cele edukacyjne, zadania szkoły, treści nauczania i osiągnięcia):

1) Wersja A jest rozszerzoną, pełną wersją podstawy programowej, zawierającą w sobie treści poziomu podstawowego. Ta wersja całościowo, w sposób kompletny ujmuje problem kształcenia w zakresie przedsiębiorczości.

2) Wersja B, zawiera tylko treści rozszerzające obecnie obowiązującą podstawę. Wersja ta jest zgodna z założeniem, że na poziomie rozszerzonym nie ujmuje się treści podstawowych. Zawiera ona też elementy uznane przez autorów za podstawowe w kształceniu przedsiębiorczości, ale ponieważ nie znajdują się one w obecnie obowiązującej wersji podstawy w zakresie podstawowym, to zostały one dołożone w wersji rozszerzonej. Taka wersja nadaje się bezpośrednio do dołączenia do obecnie obowiązującej podstawy programowej w zakresie podstawowym, bez żadnych zmian tej podstawy.

3) W wersji C założono możliwość modyfikacji dotychczas obowiązującej podstawy programowej w zakresie podstawowym. Składa się ona z dwóch części, ujętych tabelarycznie: wersji C(r), która zawiera na poziomie rozszerzonym tylko treści rzeczywiście rozszerzające oraz wersji C(p), która stanowi zmodyfikowaną wersję obecnie obowiązującej podstawy w zakresie podstawowym. W części rozszerzonej nie zawiera więc tych elementów, które „nadrabiają” braki wersji podstawowej.

Najlepszym pod względem merytorycznym wyjściem wydaje się bądź wdrożenie do realizacji wersji A bądź wersji C. Autorzy są gotowi do uwzględnienia ewentualnych sugestii recenzentów do przedstawionych propozycji i dalszych prac nad podstawą programową oraz przygotowania maturalnych standardów egzaminacyjnych w oparciu o powyższe zapisy.

Cele edukacyjne

1. Kształtowanie postaw przedsiębiorczych i zachowań etycznych w życiu osobistym i zawodowym.
2. Kształtowanie umiejętności komunikowania się, współpracy w różnych sytuacjach społecznych i zawodowych, negocjacji i rozwiązywania konfliktów.
3. Poznanie mechanizmów funkcjonowania gospodarki rynkowej i powiązań między jej podmiotami.
4. Kształtowanie umiejętności gospodarowania pieniędzmi, korzystania z usług finansowych i inwestowania kapitału.
5. Poznanie reguł funkcjonowania rynku pracy i kształtowanie umiejętności aktywnego poszukiwania pracy na rynku krajowym i europejskim.
6. Poznanie zasad funkcjonowania przedsiębiorstwa w gospodarce rynkowej.
7. Przygotowanie do prowadzenia własnej działalności gospodarczej.
8. Poznanie zasad funkcjonowania gospodarki europejskiej i globalnej oraz możliwości współpracy międzynarodowej przedsiębiorstw.
9. Kształtowanie umiejętności posługiwania się podstawową terminologią z zakresu nauk ekonomicznych i prawa gospodarczego oraz korzystania z różnych źródeł informacji ekonomicznych.

Zadania szkoły

1. Zapewnienie uczniom możliwości uzyskania wiedzy i umiejętności oraz kształtowania postaw przedsiębiorczych w celu przygotowania ich do aktywnego uczestnictwa w życiu gospodarczym, w tym skutecznego wykonywania pracy najemnej i prowadzenia własnej działalności gospodarczej.
2. Pobudzanie zainteresowania prowadzeniem działalności gospodarczej i chęci ciągłego inwestowania w siebie.
3. Zapewnienie kontaktów z przedstawicielami życia gospodarczego i możliwości realizacji części zajęć poza budynkiem szkoły, w różnego typu instytucjach otoczenia przedsiębiorczości i przedsiębiorstwach.
4. Zapewnienie uczniom możliwości organizacyjnych w celu realizacji celów edukacyjnych podstaw przedsiębiorczości w zakresie rozszerzonym
5. Rozbudzanie zainteresowań do dalszego kształcenia w szkołach wyższych na kierunkach ekonomicznych i menedżerskich.

Treści nauczania

Przedsiębiorczość i umiejętności interpersonalne

1. Istota i rodzaje przedsiębiorczości
2. Postawa przedsiębiorcza w życiu osobistym i zawodowym.
3. Formy komunikacji werbalnej i niewerbalnej, czynniki sprzyjające skutecznemu porozumiewaniu się i bariery komunikacyjne.
4. Techniki negocjacji i metody rozwiązywania konfliktów.
5. Istota i zasady pracy zespołowej, rola lidera w zespole.

Funkcjonowanie gospodarki rynkowej

6. Mechanizm funkcjonowania rynku.
7. Podmioty gospodarki rynkowej i ich wzajemne powiązania.
8. Gospodarstwo domowe i racjonalne gospodarowanie jego budżetem.
9. Rola państwa w gospodarce rynkowej, mierniki i wskaźniki rozwoju gospodarczego.
10. Źródła wpływów i kierunki wydatków budżetu państwa oraz budżetów jednostek samorządu terytorialnego.
11. System podatkowy w Polsce, roczne rozliczenie podatkowe z dochodów osobistych.
12. Funkcjonowanie systemu ubezpieczeń.

System bankowy i rynek finansowy

13. Pieniądz i system bankowy w Polsce.
14. Bankowe i pozabankowe usługi finansowe.
15. Funkcjonowanie rynku kapitałowego i pieniężnego.
16. Formy inwestowania kapitału.
17. Podstawowe zasady inwestowania na giełdzie papierów wartościowych.

Aktywność zawodowa i rynek pracy

18. Motywy aktywności zawodowej człowieka.
19. Funkcjonowanie rynku pracy, zjawisko bezrobocia i sposoby jego ograniczania.
20. Metody aktywnego poszukiwania pracy, przygotowanie listu motywacyjnego i życiorysu zawodowego (CV, EuroPass), rozmowa kwalifikacyjna.
21. Podstawy prawne zatrudnienia - umowy cywilnoprawne, umowa o pracę.
22. Podstawowe prawa oraz obowiązki pracownika i pracodawcy.
23. Możliwości zatrudnienia na europejskim rynku pracy.

Przedsiębiorstwo

24. Istota i cele przedsiębiorstwa, klasyfikacja wielkościowa przedsiębiorstw.
25. Formy organizacyjno-prawne prowadzenia działalności gospodarczej.
26. Majątek przedsiębiorstwa i źródła jego finansowania.
27. Przychody, koszty i wynik finansowy przedsiębiorstwa oraz zobowiązania przedsiębiorstw z tytułu podatków.
28. Rola kapitału ludzkiego w przedsiębiorstwie w warunkach gospodarki opartej na wiedzy.
29. Proces zarządzania przedsiębiorstwem.
30. Marketing i jego rola w funkcjonowaniu przedsiębiorstwa.

Własna działalność gospodarcza

31. Postawa i cechy przedsiębiorcy, niepewność i ryzyko w działalności gospodarczej.
32. Rozpoznawanie szans rynkowych.
33. Planowanie własnej działalności gospodarczej i tworzenie biznesplanu.
34. Procedura rejestracji i likwidacji działalności gospodarczej.

Globalna gospodarka

35. Globalizacja działalności gospodarczej.
36. Formy współpracy zagranicznej przedsiębiorstw.
37. Gospodarcze skutki integracji europejskiej, europejska swoboda działalności gospodarczej.

Uczciwość w biznesie

38. Ochrona konkurencji i konsumenta.
39. Etyka przedsiębiorczości i społeczna odpowiedzialność biznesu.

Osiągnięcia

1. Rozumienie roli postaw przedsiębiorczych w życiu osobistym i rozwoju gospodarczym oraz konieczności ciągłego inwestowania w rozwój osobisty.
2. Umiejętność skutecznego porozumiewania się, prowadzenia negocjacji, rozwiązywania konfliktów i wykonywania pracy w zespole.
3. Rozumienie mechanizmów funkcjonowania gospodarki rynkowej i roli państwa w gospodarce.
4. Umiejętność analizy budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz planowania budżetu gospodarstwa domowego.
5. Umiejętność analizy podstawowych mierników i wskaźników ekonomicznych.
6. Umiejętność dokonywania rozliczeń podatkowych z tytułu dochodów osobistych i działalności gospodarczej.
7. Znajomość reguł funkcjonowania systemu ubezpieczeń i umiejętność korzystania z podstawowych usług ubezpieczeniowych.
8. Rozumienie roli banku centralnego w sterowaniu procesami gospodarczymi.
9. Umiejętność korzystania z usług bankowych.
10. Rozróżnianie form inwestowania kapitału i umiejętność ich charakterystyki pod kątem ryzyka i oczekiwanych zysków.
11. Umiejętność analizy wskaźników giełdowych i podejmowania decyzji inwestycyjnych na giełdzie papierów wartościowych.
12. Znajomość podstawowych mechanizmów kształtujących rynek pracy, rodzajów i mierników bezrobocia oraz oceny sposobów przeciwdziałania bezrobociu.
13. Umiejętność aktywnego poszukiwania pracy na rynku krajowym i europejskim, przygotowania aplikacji i rozmowy kwalifikacyjnej.

14. Umiejętność nawiązania i rozwiązania stosunku pracy i znajomość podstawowych praw oraz obowiązków pracownika i pracodawcy.
15. Znajomość form organizacyjno-prawnych prowadzenia działalności gospodarczej i umiejętność wyboru właściwej formy przy zakładaniu własnej działalności.
16. Znajomość sposobów pozyskiwania kapitału dla przedsiębiorstwa oraz umiejętność interpretacji jego wyników finansowych.
17. Znajomość procesu zarządzania przedsiębiorstwem i rozumienie roli marketingu w funkcjonowaniu przedsiębiorstwa.
18. Znajomość procedur rejestracji działalności gospodarczej oraz umiejętność przygotowywania dokumentów związanych z rozpoczęciem i prowadzeniem własnej działalności gospodarczej.
19. Umiejętność stosowania wybranych metod rozpoznawania szans rynkowych i tworzenia biznesplanu własnego przedsiębiorstwa.
20. Identyfikacja przejawów globalizacji gospodarki światowej i gospodarczych skutków integracji europejskiej.
21. Znajomość form międzynarodowej współpracy przedsiębiorstw ze szczególnym uwzględnieniem uwarunkowań jednolitego rynku europejskiego.
22. Znajomość praw konsumenta i umiejętność ich egzekwowania.
23. Rozumienie znaczenia przestrzegania zasad uczciwości w biznesie.
24. Poprawne posługiwanie się poznaną terminologią z zakresu nauk ekonomicznych, społecznych i prawnych oraz umiejętność korzystania z tradycyjnych i nowoczesnych źródeł informacji gospodarczych.

WERSJA B – wersja zawierająca tylko treści rozszerzające, zakładająca, że podstawa programowa w zakresie podstawowym nie będzie modyfikowana.

Cele edukacyjne:

1. Kształtowanie postaw przedsiębiorczych i zachowań etycznych w życiu osobistym i zawodowym.
2. Kształtowanie umiejętności komunikowania się, współpracy w różnych sytuacjach społecznych i zawodowych, negocjacji i rozwiązywania konfliktów.
3. Poznanie mechanizmów funkcjonowania gospodarki rynkowej i powiązań między jej podmiotami.
4. Kształtowanie umiejętności gospodarowania pieniędzmi, korzystania z usług finansowych i inwestowania kapitału.
5. Poznanie reguł funkcjonowania rynku pracy i kształtowanie umiejętności aktywnego poszukiwania pracy na rynku krajowym i europejskim.
6. Poznanie zasad funkcjonowania przedsiębiorstwa w gospodarce rynkowej.
7. Przygotowanie do prowadzenia własnej działalności gospodarczej.
8. Poznanie zasad funkcjonowania gospodarki europejskiej i globalnej oraz możliwości współpracy międzynarodowej przedsiębiorstw.
9. Kształtowanie umiejętności posługiwania się podstawową terminologią z zakresu nauk ekonomicznych i prawa gospodarczego oraz korzystania z różnych źródeł informacji ekonomicznych.

Zadania szkoły

1. Zapewnienie uczniom możliwości uzyskania wiedzy i umiejętności z zakresu przedsiębiorczości oraz kształtowania postaw przedsiębiorczych w celu przygotowania ich do aktywnego uczestnictwa w życiu gospodarczym, w tym skutecznego wykonywania pracy najemnej i prowadzenia własnej działalności gospodarczej.
2. Pobudzanie zainteresowania prowadzeniem działalności gospodarczej i chęci ciągłego inwestowania w rozwój osobisty.
3. Zapewnienie kontaktów z przedstawicielami życia gospodarczego w regionie i możliwości realizacji części zajęć poza budynkiem szkoły, w różnego typu instytucjach otoczenia przedsiębiorczości i przedsiębiorstwach.
4. Zapewnienie uczniom możliwości organizacyjnych w celu realizacji celów edukacyjnych podstaw przedsiębiorczości w zakresie rozszerzonym.
5. Rozbudzanie zainteresowań do dalszego kształcenia w szkołach wyższych na kierunkach ekonomicznych i menedżerskich.

Treści nauczania

Przedsiębiorczość i umiejętności interpersonalne

1. Rodzaje przedsiębiorczości.
2. Czynniki sprzyjające skutecznemu porozumiewaniu się i bariery komunikacyjne.
3. Techniki negocjacji i metody rozwiązywania konfliktów.

Funkcjonowanie gospodarki rynkowej

4. Podmioty gospodarki rynkowej i ich wzajemne powiązania.
5. System podatkowy w Polsce, roczne rozliczenie podatkowe z dochodów osobistych.

System bankowy i rynek finansowy

6. Podstawowe zasady inwestowania na giełdzie papierów wartościowych.

Aktywność zawodowa i rynek pracy

7. Przygotowanie listu motywacyjnego i życiorysu zawodowego (CV, EuroPass), rozmowa kwalifikacyjna.
8. Możliwości zatrudnienia na europejskim rynku pracy.

Przedsiębiorstwo

9. Istota i cele przedsiębiorstwa, klasyfikacja wielkościowa przedsiębiorstw.
10. Rola kapitału ludzkiego w przedsiębiorstwie w warunkach gospodarki opartej na wiedzy.
11. Zobowiązania przedsiębiorstwa z tytułu podatków.
12. Proces zarządzania przedsiębiorstwem.
13. Marketing i jego rola w funkcjonowaniu przedsiębiorstwa.

Własna działalność gospodarcza

14. Postawa i cechy przedsiębiorcy, niepewność i ryzyko w działalności gospodarczej.
15. Rozpoznawanie szans rynkowych.
16. Planowanie własnej działalności gospodarczej i tworzenie biznesplanu.
17. Procedura rejestracji i likwidacji działalności gospodarczej.

Globalna gospodarka

18. Globalizacja działalności gospodarczej.
19. Formy współpracy zagranicznej przedsiębiorstw.
20. Gospodarcze skutki integracji europejskiej, europejska swoboda działalności gospodarczej.

Uczciwość w biznesie

21. Ochrona konkurencji i konsumenta.
22. Etyka przedsiębiorczości i społeczna odpowiedzialność biznesu.

Osiągnięcia:

1. Umiejętność pokonywania barier komunikacyjnych, prowadzenia negocjacji i rozwiązywania konfliktów.
2. Rozumienie relacji zachodzącymi między różnymi podmiotami gospodarki rynkowej.
2. Znajomość funkcjonowania systemu podatkowego w Polsce oraz umiejętność dokonywania rozliczeń z tytułu opodatkowania dochodów osobistych i działalności gospodarczej w wybranych formach.
3. Umiejętność analizy wskaźników giełdowych i podejmowania decyzji inwestycyjnych na giełdzie papierów wartościowych.
4. Umiejętność aktywnego poszukiwania pracy na rynku krajowym i europejskim, przygotowania właściwej aplikacji i rozmowy kwalifikacyjnej.
5. Znajomość procesu zarządzania przedsiębiorstwem i rozumienie roli marketingu w funkcjonowaniu przedsiębiorstwa.
6. Umiejętność stosowania wybranych metod rozpoznawania szans rynkowych i tworzenia biznesplanu własnego przedsiębiorstwa.
7. Identyfikacja przejawów globalizacji gospodarki światowej i gospodarczych skutków integracji europejskiej.
8. Znajomość form międzynarodowej współpracy przedsiębiorstw ze szczególnym uwzględnieniem uwarunkowań jednolitego rynku europejskiego.
9. Rozumienie znaczenia przestrzegania zasad uczciwości w biznesie.
10. Poprawne posługiwanie się poznaną terminologią z zakresu nauk ekonomicznych, społecznych i prawnych oraz umiejętność korzystania z tradycyjnych i nowoczesnych źródeł informacji gospodarczych.

Uwaga: Zastosowano układ tabelaryczny w celu ułatwienia porównania poziomu podstawowego i rozszerzonego.

Podstawowa – C(p)	Rozszerzona – C(r)
CELE EDUKACYJNE	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Kształtowanie postaw przedsiębiorczych i zachowań etycznych. 2. Poznanie zasad pracy w zespole i kształtowanie umiejętności komunikowania się i współpracy w zespole. 3. Poznanie mechanizmów funkcjonowania gospodarki rynkowej. 4. Kształtowanie umiejętności gospodarowania pieniędzmi i poznanie form inwestowania kapitału. 5. Poznanie reguł funkcjonowania rynku pracy i kształtowanie umiejętności aktywnego poszukiwania pracy. 6. Poznanie podstawowych zasad funkcjonowania przedsiębiorstwa w gospodarce rynkowej i prowadzenia własnej działalności gospodarczej 7. Poznanie zasad funkcjonowania gospodarki europejskiej i globalnej. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kształtowanie postaw przedsiębiorczych i zachowań etycznych w życiu osobistym i zawodowym. 2. Kształtowanie umiejętności komunikowania się, współpracy w różnych sytuacjach społecznych i zawodowych, negocjacji i rozwiązywania konfliktów. 3. Poznanie mechanizmów funkcjonowania gospodarki rynkowej i powiązań między jej podmiotami. 4. Kształtowanie umiejętności gospodarowania pieniędzmi, korzystania z usług finansowych i inwestowania kapitału. 5. Poznanie reguł funkcjonowania rynku pracy i kształtowanie umiejętności aktywnego poszukiwania pracy na rynku krajowym i europejskim. 6. Poznanie zasad funkcjonowania przedsiębiorstwa w gospodarce rynkowej. 7. Przygotowanie do prowadzenia własnej działalności gospodarczej 8. Poznanie zasad funkcjonowania gospodarki europejskiej i globalnej oraz możliwości współpracy międzynarodowej przedsiębiorstw. 9. Kształtowanie umiejętności posługiwania się podstawową terminologią z zakresu nauk ekonomicznych i prawa gospodarczego oraz korzystania z różnych źródeł informacji ekonomicznych.
ZADANIA SZKOŁY	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapewnienie uczniom możliwości kształtowania postaw przedsiębiorczych w celu przygotowania ich do aktywności społecznej i zawodowej. 2. Pobudzanie chęci ciągłego inwestowania w rozwój osobisty. 3. Zapewnienie kontaktów z przedstawicielami życia gospodarczego w regionie. 4. Rozbudzanie zainteresowań do dalszego kształcenia. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapewnienie uczniom możliwości uzyskania wiedzy i umiejętności z zakresu przedsiębiorczości oraz kształtowania postaw przedsiębiorczych w celu przygotowania ich do aktywnego uczestnictwa w życiu gospodarczym, w tym skutecznego wykonywania pracy najemnej i prowadzenia własnej działalności gospodarczej. 2. Pobudzanie zainteresowania prowadzeniem działalności gospodarczej i chęci ciągłego inwestowania w rozwój osobisty. 3. Zapewnienie kontaktów z przedstawicielami życia gospodarczego w regionie i możliwości realizacji części zajęć poza budynkiem szkoły, w różnego typu instytucjach otoczenia przedsiębiorczości

	<p>i przedsiębiorstwach.</p> <p>4. Zapewnienie uczniom możliwości organizacyjnych w celu realizacji celów edukacyjnych podstaw przedsiębiorczości w zakresie rozszerzonym.</p> <p>5. Rozbudzanie zainteresowań do dalszego kształcenia w szkołach wyższych na kierunkach ekonomicznych i menedżerskich.</p>
TREŚCI NAUCZANIA	
<i>Przedsiębiorczość i umiejętności interpersonalne</i>	
<p>1. Istota przedsiębiorczości</p> <p>2. Postawa przedsiębiorcza w życiu osobistym i zawodowym.</p> <p>3. Formy komunikacji werbalnej i niewerbalnej.</p> <p>4. Istota i zasady pracy zespołowej, rola lidera w zespole.</p>	<p>1. Rodzaje przedsiębiorczości</p> <p>2. Czynniki sprzyjające skutecznemu porozumiewaniu się i bariery komunikacyjne.</p> <p>3. Techniki negocjacji i metody rozwiązywania konfliktów.</p>
<i>Funkcjonowanie gospodarki rynkowej</i>	
<p>1. Mechanizm funkcjonowania rynku.</p> <p>2. Gospodarstwo domowe i racjonalne gospodarowanie jego budżetem.</p> <p>3. Rola państwa w gospodarce rynkowej, mierniki i wskaźniki rozwoju gospodarczego.</p> <p>4. Źródła wpływów i kierunki wydatków budżetu państwa oraz budżetów jednostek samorządu terytorialnego.</p> <p>5. Podstawowe formy opodatkowania i roczne rozliczenie podatkowe z dochodów osobistych.</p> <p>6. Funkcjonowanie systemu ubezpieczeń.</p>	<p>1. Podmioty gospodarki rynkowej i ich wzajemne powiązania.</p> <p>2. System podatkowy w Polsce.</p>
<i>System bankowy i rynek finansowy</i>	
<p>1. Pieniądz i system bankowy w Polsce.</p> <p>2. Bankowe i pozabankowe usługi finansowe.</p> <p>3. Funkcjonowanie rynku kapitałowego i pieniężnego.</p> <p>4. Formy inwestowania kapitału.</p> <p>5. Funkcjonowanie giełdy papierów wartościowych.</p>	<p>1. Podstawowe zasady inwestowania na giełdzie papierów wartościowych.</p>
<i>Aktywność zawodowa i rynek pracy</i>	
<p>1. Motywy aktywności zawodowej człowieka.</p> <p>2. Funkcjonowanie rynku pracy, zjawisko bezrobocia i sposoby jego ograniczania.</p> <p>3. Podstawy prawne zatrudnienia - umowy cywilnoprawne, umowa o pracę.</p> <p>4. Metody aktywnego poszukiwania pracy. Przygotowanie listu motywacyjnego i życiorysu zawodowego (CV, EuroPass), rozmowa kwalifikacyjna.</p> <p>5. Podstawowe prawa oraz obowiązki pracownika i pracodawcy.</p>	<p>1. Możliwości zatrudnienia na europejskim rynku pracy.</p>
<i>Przedsiębiorstwo</i>	
<p>1. Istota i cele przedsiębiorstwa, klasyfikacja wielkościowa przedsiębiorstw.</p> <p>2. Formy organizacyjno-prawne prowadzenia działalności gospodarczej.</p> <p>3. Majątek przedsiębiorstwa i źródła jego</p>	<p>1. Rola kapitału ludzkiego w przedsiębiorstwie w warunkach gospodarki opartej na wiedzy.</p> <p>2. Proces zarządzania przedsiębiorstwem.</p> <p>3. Marketing i jego rola w funkcjonowaniu przedsiębiorstwa.</p>

finansowania. 4. Przychody, koszty i wynik finansowy przedsiębiorstwa. 5. Zarządzanie i marketing w działalności gospodarczej.	4. Zobowiązania przedsiębiorstwa z tytułu podatków.
<i>Własna działalność gospodarcza</i>	
1. Postawa i cechy przedsiębiorcy 2. Planowanie własnej działalności gospodarczej i tworzenie biznesplanu. 3. Procedura rejestracji i likwidacji działalności gospodarczej.	1. Niepewność i ryzyko w działalności gospodarczej. 2. Rozpoznawanie szans rynkowych.
<i>Globalna gospodarka</i>	
1. Globalizacja gospodarki światowej 2. Gospodarcze skutki integracji europejskiej	1. Globalizacja działalności gospodarczej. 2. Formy współpracy zagranicznej przedsiębiorstw. 3. Europejska swoboda działalności gospodarczej
<i>Uczciwość w biznesie</i>	
1. Ochrona podstawowych praw konsumenta 2. Etyka przedsiębiorczości	1. Ochrona konkurencji i konsumenta. 2. Społeczna odpowiedzialność biznesu.
OSIĄGNIĘCIA	
1. Rozumienie roli postaw przedsiębiorczych w życiu osobistym i rozwoju gospodarczym oraz konieczności ciągłego inwestowanie w rozwój osobisty. 2. Umiejętność skutecznego porozumiewania się i pracy zespołowej. 3. Rozumienie mechanizmów funkcjonowania gospodarki rynkowej i roli państwa w gospodarce. 4. Umiejętność analizy budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz planowania budżetu gospodarstwa domowego. 5. Umiejętność analizy podstawowych mierników i wskaźników ekonomicznych. 6. Umiejętność dokonywania rozliczeń podatkowych z tytułu dochodów osobistych. 7. Znajomość reguł funkcjonowania systemu ubezpieczeń i umiejętność korzystania z podstawowych usług ubezpieczeniowych. 8. Rozumienie roli banku centralnego w sterowaniu procesami gospodarczymi 9. Umiejętność korzystania z usług bankowych. 10. Rozróżnianie form inwestowania kapitału i umiejętność ich charakterystyki pod kątem ryzyka i oczekiwanych zysków. 11. Znajomość podstawowych mechanizmów kształtujących rynek pracy, rodzajów i mierników bezrobocia oraz oceny sposobów przeciwdziałania bezrobociu. 12. Umiejętność aktywnego poszukiwania pracy, przygotowania aplikacji i rozmowy kwalifikacyjnej. 13. Umiejętność nawiązania i rozwiązania stosunku pracy i znajomość podstawowych	1. Umiejętność pokonywania barier komunikacyjnych, prowadzenia negocjacji i rozwiązywania konfliktów. 2. Rozumienie relacji zachodzącymi między różnymi podmiotami gospodarki rynkowej. 3. Znajomość funkcjonowania systemu podatkowego w Polsce oraz umiejętność dokonywania rozliczeń z tytułu opodatkowania działalności gospodarczej w wybranych formach. 4. Umiejętność analizy wskaźników giełdowych i podejmowania decyzji inwestycyjnych na giełdzie papierów wartościowych. 5. Umiejętność aktywnego poszukiwania pracy na rynku krajowym i europejskim. 6. Znajomość procesu zarządzania przedsiębiorstwem i rozumienie roli marketingu w funkcjonowaniu przedsiębiorstwa. 7. Umiejętność stosowania wybranych metod rozpoznawania szans rynkowych własnego przedsiębiorstwa. 8. Znajomość form międzynarodowej współpracy przedsiębiorstw ze szczególnym uwzględnieniem uwarunkowań jednolitego rynku europejskiego. 9. Poprawne posługiwanie się poznaną terminologią z zakresu nauk ekonomicznych, społecznych i prawnych oraz umiejętność korzystania z tradycyjnych i nowoczesnych źródeł informacji gospodarczych.

<p>praw oraz obowiązków pracownika i pracodawcy.</p> <p>14. Znajomość form organizacyjno-prawnych prowadzenia działalności gospodarczej i umiejętność wyboru właściwej formy przy zakładaniu własnej działalności.</p> <p>15. Umiejętność opracowania uproszczonego biznesplanu.</p> <p>16. Znajomość sposobów pozyskiwania kapitału dla przedsiębiorstwa oraz umiejętność interpretacji jego wyników finansowych.</p> <p>17. Znajomość procedur rejestracji działalności gospodarczej oraz umiejętność przygotowywania dokumentów związanych z rozpoczynaniem i prowadzeniem własnej działalności gospodarczej.</p> <p>18. Identyfikacja przejawów globalizacji gospodarki światowej i gospodarczych skutków integracji europejskiej.</p> <p>19. Znajomość praw konsumenta i umiejętność ich egzekwowania.</p> <p>20. Rozumienie znaczenia przestrzegania zasad uczciwości w biznesie.</p>	
---	--

Patronat merytoryczny i koordynację działań na rzecz wdrożenia projektu przez Ministerstwo Edukacji Narodowej objął Departament Edukacji Komisji Nadzoru Finansowego.

Projekt, wraz z pozytywnymi recenzjami (opiniami) samodzielnych pracowników naukowych oraz listami poparcia w sprawie pilnej potrzeby wprowadzenia podstawy programowej w zakresie rozszerzonym i matury z *podstaw przedsiębiorczości*, został złożony w Ministerstwie Edukacji Narodowej.

Oficjalne listy popierające powyższy projekt lub ideę wprowadzenia *podstaw przedsiębiorczości* do kanonu przedmiotów maturalnych prosimy przysyłać do Departamentu Edukacji Komisji Nadzoru Finansowego, ewentualnie bezpośrednio do Ministerstwa Edukacji Narodowej (w tym przypadku prosimy o powiadomienie o wysłanym liście z poparciem).

Kontakt:

Anika Ochotnicka - Departament Edukacji Komisji Nadzoru Finansowego
Plac Powstańców Warszawy 1, 00-950 Warszawa, tel. +48 22 54 87 244,
e-mail: Anika.Ochotnicka@knf.gov.pl

Wszelkie sugestie i uwagi merytoryczne prosimy kierować bezpośrednio do Kierownika Zespołu Projektowego:

Kontakt:

Tomasz Rachwał – Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Akademii Pedagogicznej im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie
ul. Podchorążych 2, 30-084 Kraków, tel. +48 12 662 62 55, e-mail: T.Rachwal@ap.krakow.pl

Informacje o członkach Zespołu Projektowego

DR TOMASZ RACHWAŁ – KIEROWNIK ZESPOŁU

Pracownik naukowo-dydaktyczny (adiunkt) w Zakładzie Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, od 2006 r. Zastępca Dyrektora Instytutu Geografii, od 10.2007 r. Kierownik Zakładu Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej. Na podstawie wyróżnionej i nagrodzonej przez Rektora AP rozprawy doktorskiej nt. „Funkcjonowanie przedsiębiorstw przemysłowych Polski Południowo-Wschodniej w procesie transformacji systemu gospodarowania”, w 2005 r. otrzymał tytuł doktora nauk ziemi w zakresie geografii. W 2006 r. ukończył także studia podyplomowe „przedsiębiorczość”, nabywając kwalifikacje do nauczania przedsiębiorczości we wszystkich

typach szkół.

Jego zainteresowania badawcze koncentrują się wokół problematyki procesów transformacji społeczno-gospodarczej, ze szczególnym uwzględnieniem procesów globalizacji i integracji europejskiej, budowy gospodarki opartej na wiedzy, transformacji społeczno-gospodarczej, restrukturyzacji przedsiębiorstw przemysłowych, szeroko pojętej problematyki przedsiębiorczości oraz dydaktyki przedsiębiorczości. Jest autorem ponad pięćdziesięciu publikacji naukowych z tego zakresu oraz redaktorem kilku prac zbiorowych, współautorem podręczników oraz słownika terminologicznego z zakresu przedsiębiorczości. W ramach specjalizacji „przedsiębiorczość i gospodarka przestrzenna” na studiach geograficznych oraz studiach podyplomowych „przedsiębiorczość” i innych kierunkach studiów prowadzi zajęcia dydaktyczne m.in. z „zarządzania przedsiębiorstwem”, „gospodarki finansowej”, „dydaktyki przedsiębiorczości” oraz „geografii ekonomicznej”. Współpracuje z Okręgową Komisją Egzaminacyjną w Krakowie, pełniąc funkcję egzaminatora maturalnego. Ponadto prowadzi warsztaty i szkolenia z zakresu przedsiębiorczości dla dyrektorów szkół, doradców metodycznych, nauczycieli przedsiębiorczości i innych przedmiotów ekonomicznych..

Współpracuje z wieloma instytucjami naukowymi, gospodarczymi i oświatowymi. Pełni m.in. funkcję sekretarza naukowego Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego w Warszawie, jest współpracownikiem Komisji Nadzoru Finansowego w zakresie edukacji ekonomicznej, Narodowego Banku Polskiego w zakresie współtworzenia zasobów portalu edukacji ekonomicznej NBPortal.pl, Fundacji „Edukacja dla Społeczeństwa” w Warszawie oraz Grupy Partnerskiej dla Edukacji Społeczno-Ekonomicznej i Zdrowotnej. Współpracuje także z Instytutem Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej Wydziału Zarządzania i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego, gdzie od II semestru roku akademickiego 2007/2008 będzie prowadził wykłady na studiach II stopnia.

Jest współorganizatorem i kierownikiem naukowym cyklicznych ogólnopolskich metodycznych konferencji naukowych z zakresu przedsiębiorczości oraz ogólnopolskich konferencji naukowych z zakresu geografii ekonomicznej organizowanych przez Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej w Akademii Pedagogicznej w Krakowie. Pełnił funkcję sekretarza, a obecnie wiceprzewodniczącego Rady Redakcyjnej serii wydawniczej „Przedsiębiorczość-Edukacja” oraz Rady Redakcyjnej Prac Komisji Geografii Przemysłu PTG. Przez blisko 10 lat prowadził własną firmę usługowo-handlową. W swojej pracy naukowo-dydaktycznej łączy zatem bogate doświadczenie praktyczne z wiedzą teoretyczną. Jest propagatorem stosowania aktywizujących metod nauczania, kształtowania postaw otwartości na świat oraz działań przedsiębiorczych.

DR JOANNA KUDELKO

Pracownik naukowo-dydaktyczny (adiunkt) w Katedrze Polityki Ekonomicznej i Programowania Rozwoju Uniwersytetu Ekonomicznego (d. Akademii Ekonomicznej) w Krakowie, doktor nauk ekonomicznych, wykładowca na studiach ekonomicznych I i II stopnia oraz na studiach podyplomowych dla nauczycieli z zakresu przedsiębiorczości. Jej zainteresowania naukowe obejmują m.in. problematykę polityki ekonomicznej, polityki regionalnej oraz strategię rozwoju społeczno-gospodarczego. Dotychczas opublikowała z tego zakresu kilkadziesiąt prac. Na studiach magisterskich oraz podyplomowych prowadzi zajęcia z zakresu polityki ekonomicznej, polityki społecznej, strategii rozwoju społeczno-gospodarczego, polityki regionalnej oraz europejskiego rynku pracy.

DR MARIOLA TRACZ

Pracownik naukowo-dydaktyczny Akademii Pedagogicznej w Krakowie w Zakładzie Dydaktyki Geografii Instytutu Geografii. W ramach działalności naukowej specjalizuje się w dydaktyce geografii, diagnostyce edukacyjnej oraz dydaktyce przedsiębiorczości. Jest autorką kilkudziesięciu artykułów i współautorem kilku monografii z zakresu edukacji geograficznej i podstaw przedsiębiorczości. W latach 1987-1996, równoległe z pracą na uczelni, zdobywała doświadczenie praktyczne pracując jako nauczyciel geografii w VI Liceum Ogólnokształcącym, w Szkole Podstawowej nr 33 i Społecznej szkole Podstawowej nr 5 w Krakowie. Współpracuje z Okręgową Komisją Egzaminacyjną w Krakowie, pełniąc funkcję egzaminatora maturalnego. Prowadzi zajęcia oraz szkolenia dla nauczycieli i doradców metodycznych z zakresu przedsiębiorczości.

W latach 1996-1999 uczestniczyła w pracach zespołu MEN nad podstawami programowymi kształcenia geograficznego. Obecnie bierze udział w pracach polskiego zespołu w Międzynarodowym Programie Oceny Umiejętności Ucznia (PISA) pod auspicjami OECD.

DR KRZYSZTOF WACH

Pracownik naukowo-dydaktyczny Uniwersytetu Ekonomicznego (d. Akademii Ekonomicznej) w Krakowie, adiunkt Katedry Przedsiębiorczości i Innowacji. Dziekan Wydziału Ubezpieczeń Wyższej Szkoły Ubezpieczeń w Krakowie. Prowadzi również wykłady w Uniwersytecie Jagiellońskim, Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie oraz Małopolskiej Wyższej Szkole Ekonomicznej w Tarnowie. Doktor nauk ekonomicznych w zakresie nauk o zarządzaniu (2006), magister ekonomii w zakresie handlu zagranicznego (2001). Absolwent *cum laude* kwalifikacyjnego Studium Psychologii i Pedagogiki AE, w którym specjalizował się w aktywnych metodach nauczania problemowego przedmiotów ekonomicznych.

Jest autorem czterech książek, współautorem pięciu opracowań monograficznych, dwóch podręczników, a także autorem lub współautorem ponad pięćdziesięciu artykułów naukowych, głównie z zakresu przedsiębiorczości oraz zarządzania małymi i średnimi przedsiębiorstwami, jak również wielu artykułów publicystycznych opublikowanych na łamach „Rzeczpospolitej”. Współautor bądź autor dziewięciu projektów badawczych finansowanych ze środków ministerialnych (MNiSW, MNiI, KBN) oraz współautor międzynarodowego projektu badawczego finansowanego przez słowackie Ministerstwo Edukacji. Trzykrotnie został wyróżniony za osiągnięcia naukowe Nagrodą Rektora Akademii Ekonomicznej w Krakowie (2003, 2004, 2006).

Członek Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego oraz Polskiego Stowarzyszenia Zarządzania Wiedzą. Członek *European International Business Academy* i *European Academy of Management* z siedzibą w Brukseli (Belgia), a także członek europejskiej sieci publicznych jednostek badawczych w zakresie innowacyjności *ProTon Europe* z siedzibą w Brukseli (Belgia). Członek Środkowoeuropejskiej Sieci Badań i Edukacji w zakresie Przedsiębiorczości ERENET. Współzałożyciel Małopolskiego Centrum Integracji i Edukacji Europejskiej. Ekspert Krajowego Forum Przedsiębiorczości. Odbył staże naukowo-badawcze i dydaktyczne w Austrii (2003) i na Słowacji (2004).

W ramach działalności naukowej i dydaktycznej specjalizuje się w szeroko rozumianej przedsiębiorczości, zwłaszcza funkcjonowaniu małych i średnich przedsiębiorstw na rynku europejskim. Konsultant i doradca w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej w Unii Europejskiej. Trener zarządzania i przedsiębiorczości podczas licznych szkoleń dla przedsiębiorców, pracowników banków oraz urzędników państwowych, w tym pracowników Europejskich Służb Zatrudnienia EURES oraz nauczycieli. Wykłady gościnne w języku angielskim wygłosił dla studentów University of Siena (*Master in European Studies*), Grand Valley University oraz Slovak University of Agriculture w Nitrze. Ekspert University of Targu-Mures w zakresie nauczania przedsiębiorczości w ramach projektu CNCSIS/EDARO finansowanego przez rząd rumuński. Koordynator wymiany studenckiej w zakresie studiowania przedsiębiorczości w ramach projektu CEEPUS (2003-2004). Jako dydaktyk promuje aktywizujące metody nauczania, w tym *blended e-learning* (w tym zakresie był tutorem w ramach międzynarodowego projektu „iCOLL” finansowanego ze środków Komisji Europejskiej w ramach programu Socrates-Minerva). Doświadczenie jako trener moderacji wizualnej wykorzystuje podczas prowadzonych zajęć oraz szkoleń. Przez blisko 4 lata prowadził własną firmę konsultingową. W swojej pracy naukowo-dydaktycznej łączy zatem bogate doświadczenie praktyczne z wiedzą teoretyczną.

MGR WIOLETTA KILAR

Pracownik naukowo-dydaktyczny (asystent) w Zakładzie Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie. W 2004 roku ukończyła studia magisterskie na kierunku geografia ze specjalizacją „przedsiębiorczość i gospodarka przestrzenna”. 11 lipca br. Rada Wydziału Geograficzno – Biologicznego Akademii Pedagogicznej w Krakowie otwarła jej przewód doktorski nt. „Procesy kształtowania się ponadnarodowych korporacji informatycznych w przestrzeni światowej”. Do 2007 roku była nauczycielem geografii i podstaw przedsiębiorczości w Zespole Szkół Mechanicznych Nr 2 w Krakowie oraz kilku innych ponadgimnazjalnych szkołach krakowskich. W 2005 roku uzyskała stopień nauczyciela kontraktowego.

Jej zainteresowania badawcze ukierunkowane są przede wszystkim na procesy kształtowania się ponadnarodowych korporacji, globalizacji oraz nauczania przedsiębiorczości i geografii w szkole. Jest współautorem scenariuszy zajęć edukacyjnych dla nauczyciela liceum ogólnokształcącego, liceum profilowanego i technikum z podstaw przedsiębiorczości, autorem i współautorem kilkunastu publikacji z zakresu geografii społeczno-ekonomicznej i przedsiębiorczości opublikowanych w czasopiśmie naukowych i branżowych. Prowadzi zajęcia z geografii ekonomicznej, geografii przemysłu, transportu i usług, gospodarki finansowej, przedmiotu specjalizacyjnego do seminarium z geografii ekonomicznej oraz terenowe ćwiczenia przedmiotowe z geografii.

Jest sekretarzem cyklicznych ogólnopolskich metodycznych konferencji naukowych z zakresu przedsiębiorczości oraz ogólnopolskich konferencji naukowych z zakresu geografii ekonomicznej organizowanych przez Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej w Akademii Pedagogicznej w Krakowie. Pełni funkcję sekretarza Rady Redakcyjnej serii wydawniczej „Przedsiębiorczość-Edukacja” oraz Prac Komisji Geografii Przemysłu PTG. Łącząc praktykę szkolną z prowadzeniem działalności naukowej współpracuje z wieloma instytucjami, między innymi z Komisją Geografii Przemysłu PTG, Komisją Wojewódzkiego Małopolskiego Konkursu Geograficznego, a także jest członkiem Grupy Partnerskiej dla Edukacji Społeczno-Ekonomicznej i Zdrowotnej.